

Sygn. akt VI U 3137/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 marca 2020 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący Sędzia Ewa Milczarek

Protokolant – st. sekr. sądowy Sylwia Sawicka

po rozpoznaniu w dniu 20 lutego 2020 r. w Bydgoszczy

na rozprawie

odwołania: E. B.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

z dnia 29 lipca 2019 r., znak: (...)

w sprawie: E. B.

przeciwko: Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje ubezpieczonemu E. B. prawo do zwiększenia wysokości emerytury o ekwiwalent pieniężny za deputat węglowy od dnia 1 lipca 2019 r.

Na oryginale właściwy podpis.

Sygn. akt VI U 3137/19

UZASADNIENIE

Zaskarżoną decyzją z dnia 29 lipca 2019 roku ZUS, obliczając wysokość emerytury w decyzji o przyznaniu tego świadczenia nie przyznał ubezpieczonemu E. B. prawa do deputatu węglowego, albowiem warunkiem do jego wypłaty jest, zdaniem organu rentowego, pozostawanie w zatrudnieniu na kolei ostatnio przed przejściem na emeryturę. Warunek ten uważa się za spełniony, gdy były pracownik kolejowy bezpośrednio przed zgłoszeniem wniosku pobierał świadczenie przedemerytalne, zasiłek przedemerytalny, zasiłek dla bezrobotnych czy rentę z tytułu niezdolności do pracy, o ile bezpośrednio przed nabyciem prawa do tego świadczenia pozostawał zatrudniony na kolei, a w okresie pobierania ww. świadczeń nie wykonywał innej pracy lub innej działalności. Natomiast ubezpieczony w okresie pobierania renty rodzinnej pozostawał w zatrudnieniu innym niż na kolei.

Ubezpieczony złożył odwołanie od decyzji ZUS z dnia 29 lipca 2019 roku, wnosząc o przyznanie mu prawa do deputatu węglowego. Wskazał, że po ustaniu pracy na kolei do osiągnięcia wieku emerytalnego nie podjął on innej pracy poza koleją w rozumieniu przepisów Kodeksu pracy. Wykonywał jedynie umowę zlecenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania, podtrzymując stanowisko zaprezentowane w treści zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

Ubezpieczony E. B. pracował w jednostkach organizacyjnych (...) od dnia 15 sierpnia 1974 roku do dnia 31 grudnia 2016 roku. W całym tym okresie był uprawniony do otrzymywania ekwiwalentu za deputat węglowy do dnia rozwiązania umowy o pracę w kwocie 164 zł brutto.

Od dnia (...) roku ubezpieczony miał prawo do renty rodzinnej po zmarłej żonie, przyznanej na stałe. Świadczenie to zostało jednak zawieszono w związku ze złożonym oświadczeniem, że ubezpieczony zamierza osiągać przychody powodujące zawieszenie renty (praca na kolei do dnia 31.12.2016 r. oraz praca na podstawie umowy agencyjnej poza koleją w (...) s. j. C., C. od dnia 1 stycznia 2016 r. do dnia 31.12.2016 r., we wcześniejszym okresie też wykonywał pracę na podstawie umowy agencyjnej).

W dniu 20 stycznia 2017 roku ubezpieczony wniósł o podjęcie wypłaty renty rodzinnej w związku z zakończeniem pracy. Od dnia 1 lutego 2017 roku organ rentowy podjął wypłatę renty rodzinnej.

Po dniu 1 lutego 2017 roku ubezpieczony wykonywał umowę agencyjną.

W dniu 11.07.2019 r. ubezpieczony złożył wniosek o przyznanie emerytury wraz z rekompensatą. Decyzją z dnia 29.07.2019 r. organ rentowy przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury od dnia (...) r., bez rekompensaty.

dowód: dokumenty w aktach rentowych ubezpieczonego, wniosek o emeryturę i decyzja w aktach rentowych

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentów w aktach rentowych ubezpieczonego, których prawdziwości strony nie kwestionowały

Odwwołanie ubezpieczonego zasługiwało na uwzględnienie.

Zgodnie z treścią art. 74 ustawy z dnia 8 września 2000 roku o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) byłemu pracownikowi kolejowemu pobierającemu emeryturę lub rentę z tytułu niezdolności do pracy, przyznanej na podstawie przepisów o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin lub przepisów ustawy z dnia

12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144, z późn. zm.) albo przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. Nr 162, poz. 1118, z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802 i Nr 106, poz. 1215 oraz z 2000 r. Nr 2, poz. 26, Nr 9, poz. 118, Nr 19, poz. 238 i Nr 56, poz. 678), a także członkom rodziny tego pracownika pobierającym po nim rentę rodzinną przyznanej na podstawie wymienionych przepisów, przysługuje prawo do deputatu węglowego w ilości 1800 kg węgla kamiennego rocznie, w formie ekwiwalentu pieniężnego (ust. 1). Za podstawę ustalenia wysokości ekwiwalentu pieniężnego, o którym mowa w ust. 1, przyjmuje się przeciętną średnioroczną cenę detaliczną 1000 kg węgla kamiennego z roku poprzedzającego rok, w którym ekwiwalent ma być wypłacany, ogłaszanej przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego w terminie do dnia

20 stycznia każdego roku, w formie komunikatu, w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", skorygowaną o przewidywany w ustawie budżetowej średnioroczny wskaźnik wzrostu cen towarów i usług konsumpcyjnych dla gospodarstw domowych emerytów i rencistów na rok planowany (ust. 2) Prawo do deputatu węglowego nie przysługuje jednak emerytowi lub renciście, jeżeli nie przysługiwało mu w okresie zatrudnienia, z tytułu którego powstało prawo do emerytury lub renty (ust. 4). Ekwiwalent pieniężny, o którym mowa w ust. 1, przyznaje i wypłaca w dwóch terminach wraz z wypłatą emerytury lub renty: w marcu - za okres od 1 stycznia do 30 czerwca i we wrześniu - za okres od 1 lipca do 31 grudnia każdego roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych z dotacji celowej z budżetu państwa (ust. 5). Emeryci i renciści nabywają prawo do ekwiwalentu pieniężnego z dniem przyznania emerytury lub renty (ust. 10).

W niniejszej sprawie ubezpieczony nabył prawo do emerytury z uwzględnieniem okresu zatrudnienia na kolei, w trakcie którego otrzymywał deputat węglowy (1974 – 2016). Kapitał początkowy ubezpieczonego został obliczony wyłącznie z okresu pracy na kolei (1974 – 1998) i podlegał uwzględnieniu do obliczenia wysokości emerytury. Należy więc uznać, że emerytura została ubezpieczonemu obliczona z okresu zatrudnienia, za który był wypłacany deputat węglowy. Fakt, że po ustaniu zatrudnienia w dniu 31 grudnia 2016 roku ubezpieczony pobierał rentę rodzinną oraz pracował na podstawie umowy agencyjnej nie ma w sprawie znaczenia. Ekwiwalent za deputat węglowy jest niewątpliwie świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei i ten aspekt oraz literalne brzmienie przepisu należy mieć na względzie w procesie wykładni i subsumcji. Zdaniem Sądu Okręgowego, powołany przepis należy odczytywać w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę. Sposób sformułowania przepisu przez ustawodawcę wskazuje, że możliwość uzyskania deputatu węglowego jest ściśle związane ze stosunkiem pracy, na co wskazuje użycie przez ustawodawcę zwrotu „byłemu pracownikowi kolejowemu” (por. wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 marca 2012 r., III AUa 1699/11, Legalis nr 733836). Powyższy przepis nie może być interpretowany w oderwaniu do ust. 4 i ust. 11 tego przepisu. Zatem istotne jest ustalenie, czy przyznana emerytura w oparciu o przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, została ustalona na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu węglowego przysługuje, czy też zatrudnienia poza koleją, co uniemożliwia nabycie prawa do tego świadczenia (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 7 marca 2012 r. sygn. III AUa 1699/11, LEX 1238743; uchwała Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2011r., sygn. I UZP 4/10, LEX 672708).

W toku postępowania organ rentowy stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia warunku do uzyskania ekwiwalentu za deputat węglowy, albowiem ubezpieczony nie spełniał warunków do uzyskania warunków do emerytury kolejowej określonych w art. 50 ustawy emerytalnej, gdyż na (...) r. nie ukończył wieku (...)lat (art. 40 ustawy emerytalnej) a ZUS przyznał ubezpieczonemu prawo do emerytury kapitałowej na podstawie art. 24 i 25 ustawy emerytalnej. Organ rentowy powołał się na – wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 23 stycznia 2019 r. III AUa 730/18, którym Sąd ten stwierdził, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie tego zatrudnienia uzyskali prawo do emerytury lub renty.

Zdaniem Sądu Okręgowego w świetle brzmienia cyt.art.74 ustawy z dnia 8 września 2000 roku o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) brak jest podstaw do uznania, że tylko przyznanie emerytury kolejowej uprawnia do prawa do deputatu. Art. 74 cyt. ustawy z dnia 8 września 2000 roku jako podstawę świadczeń emerytalnych lub rentowych dla byłych pracowników kolejowych wskazuje przepisy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników kolejowych i ich rodzin, przepisy ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych i przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten odwołuje się więc ogólnie do przepisów ustawy emerytalnej, nie stanowi natomiast, że prawo do deputatu przysługuje osobom uprawnionym do emerytury kolejowej na podstawie art. 50 tej ustawy. W wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku przywołanym przez ZUS Sąd analizował pojęcie zatrudnienia na kolei i doszedł do wniosku, że zatrudnienie na kolei powinno być przesłanką przyznania emerytury w tym znaczeniu, że emerytura została przyznana byłemu pracownikowi kolejowemu właśnie z tytułu zatrudnienia na kolei – chodzi o sytuację, gdy wystarczającą przesłanką stażową do nabycia prawa do emerytury jest praca na kolei. Sąd Apelacyjny stwierdził, że musi istnieć związek między zatrudnieniem na kolei, a przejściem na emeryturę. W niniejszej sprawie taka sytuacja ma miejsce, ponieważ odwołujący pracował na kolei od sierpnia 1974 r. do końca grudnia 2016 r. Jego kapitał początkowy został obliczony wyłącznie z okresu pracy na kolei ((...) ustalono z zarobków na kolei z lat 1989 – 1998) i z uwzględnieniem okresów składkowych w wymiarze 24 lat i 4 miesięcy na dzień 1 stycznia 1999 roku. Również i wysokość zaewidencjonowanych składek na koncie ubezpieczonego pochodzi z tytułu zatrudnienia na kolei (na co wskazuje już sama długość okresu zatrudnienia – 42 lata). Fakt, że ubezpieczony uzyskał emeryturę obliczoną na podstawie art.24,25 i 26 ustawy emerytalnej (kapitałową) nie może mieć pierwszoplanowego znaczenia w tej sprawie. Ubezpieczony większość swojej aktywności zawodowej poświęcił pracy na kolei i ta praca ukształtowała wysokość jego emerytury. Także emeryturę kapitałową , na podstawie art.24,25 i 26 ustawy emerytalnej uzyskał L. F., na którego przypadek powoływał się ubezpieczony w toku postępowania. To, że L. F. uzyskał prawo do emerytury z

tytułu pracy w szczególnych warunkach nie może, zdaniem Sądu Okręgowego, różnicować sytuacji ubezpieczonego i w/w w zakresie prawa do ekwiwalentu za deputat węglowy, skoro obaj byli pracownikami kolejowymi a ustawa z dnia 8 września 200 roku o komercjalizacji, restrukturyzacji i prywatyzacji przedsiębiorstwa państwowego (...) została wprowadzona w okresie w którym przepisy prawa ubezpieczeniowego nie znały pojęcia emerytury kapitałowej.

Ekwiwalent za deputat węglowy jest niewątpliwie świadczeniem wywodzącym się ze stosunku pracy na kolei i ten aspekt oraz literalne brzmienie przepisu należy mieć na względzie w procesie wykładni i subsumcji. Zdaniem Sądu Okręgowego, powołany przepis należy odczytywać w ten sposób, że prawo do deputatu węglowego przysługuje byłym pracownikom kolejowym, którzy na podstawie właśnie tego zatrudnienia uzyskali emeryturę lub rentę. Istotne jest zatem ustalenie, czy przyznawane świadczenie ustalone zostało na podstawie zatrudnienia kolejowego i wówczas prawo do deputatu przysługuje, czy też na podstawie zatrudnienia poza koleją, co wyklucza przyznanie prawa do deputatu. Wykładnia przepisu zaprezentowana w toku postępowania przez organ rentowy prowadziłaby do nieuzasadnionego zróżnicowania pozycji byłych pracowników kolei. Brak jest racjonalnego uzasadnienia dla odmowy przyznania byłym pracownikom kolejowym prawa do deputatu węglowego tylko z tego względu że zmienił się sposób ustalania wysokości emerytury, której warunkiem uzyskania nie jest już posiadanie odpowiedniego stażu pracy. Stanowisko organu rentowego byłoby również sprzeczne z obowiązującą w systemie ubezpieczeń społecznych zasadą równości. Zasadę taką wprowadza art. 32 Konstytucji RP, który w odniesieniu do norm prawnych wskazuje, że należy nadawać im taką treść, by kształtowały one w jednakowy (podobny) sposób sytuację prawną podmiotów jednakowych lub podobnych. Wszystkie podmioty prawa charakteryzujące się daną cechą istotną w równym stopniu, mają być traktowane równo. O naruszeniu zasady równości można mówić zatem wówczas gdy nierówne traktowanie dotyczy osób posiadających tą samą wspólną cechę. Podmioty charakteryzujące się w takim samym stopniu tą samą, relewantną cechą winny być jednakowo traktowane. Ubezpieczony i L. F. pozostawali w takiej samej sytuacji faktycznej, różniące się jedynie tym, że ubezpieczony nie mógł nabyć prawa do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach. W obu jednak przypadkach zatrudnienie na kolei pozwoliło na otrzymywanie realnego świadczenia emerytalnego.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy uznał, że zaskarżoną decyzję należy zmienić poprzez przyznanie ubezpieczonemu E. B. prawa do ekwiwalentu pieniężnego za deputat węglowy kolejowy od dnia 1 lipca 2019 roku i dlatego na podstawie art.477¹⁴§ 2 k.p.c. orzekł jak w wyroku.

SSO Ewa Milczarek